

Naturvärdesinventering Rud

2012

Hammarö kommun, Värmlands län

Bilaga 5

Gjord av Larssons Natur

Inventeringen är gjord av Larssons Natur, Biologiska inventeringar

Per Larsson Biolog

2012

Inledning

På uppdrag av Hammarö kommun har en inventering av naturvärden gjorts i området kring Rud, Toverud, Dalen, Ängen och Holken i sydöstra delen av kommunen. På ett kartunderlag pekades 11 särskilt intressanta delområden ut. I tillägg har ytterligare områden inventerats i anslutning till särskilt utpekade områden, främst skogsmark mellan befintlig bebyggelse samt i nordöstra delen. Dessutom undersöktes fyra områden som utpekats som förslag till båtplatser.

Området består av sydöstra delen av östra Hammarön, på marker till hemmanen Toverud och Rud samt kring gårdarna Dalen, Holken och Ängen i sistnämnda hemman. Under senare tid har en omfattande fritidsbebyggelse, som delvis bebos permanent, tillkommit. Naturmarken består, förutom uppodlad mark i närheten av tidigare jordbruk, av skogsmark med relativt flack topografi och på mager berggrund. Detta gör att skogen mestadels består av blandbarrskog med gran och tall där tallen många gånger dominerar. Ofta är skogsmarken försumpad p.g.a. dåliga dräneringsförhållanden. De naturvärden som kan förväntas i denna typ av skog är mest knuten till ålder och avsaknad av rationellt skogsbruk. Odlingsmarken är brukad mest i norra delen och består då av betesmarker eller gräsvallar. De odlade marker som finns i insprängda i mindre dalstråk i södra delen är mest övergivna och igenväxande eller används fortfarande som betesmark. Delvis har tidigare odlingsmark omvandlats till trädgårdsmark på tomter.

Metodik

Inventeringen har genomförts under första veckan av oktober 2012. Den sena tidpunkten är inte optimal ur inventeringssynpunkt när det gäller flora men eftersom det inte varit alltför hård frost ännu så går mycket av växterna att se. Tidiga vår- och försommarväxter kan dock inte ses men mer värdefulla arter av dessa är knutna till torrbackar och hävdade ängsmarker och sådana verkar inte förekomma inom de inventerade områdena. Höstinventering möjliggör också fynd av olika svampar vilket är en fördel vid inventering av äldre skogsmark. Det fanns inte möjlighet att inventera tilltänkta båthamnar/bryggor med båt från sjön, vilket skulle möjliggjort en inventering av vattenlevande växter. Det är förstås möjligt att komplettera denna inventering vid en senare tidpunkt, mest optimal tidpunkt för inventering av vattenväxter på botten är augusti-september då dessa utvecklas senare i det kalla vattnet. Besökta områden har gåtts över med relativt noggrann metod, om intressanta arter har hittats (som t.ex. knärot i skogsmark) har en noggrannare genomsökning gjorts. En del skogsområden som avverkats nyligen och där marken varit öppen eller beväxt med tätt sly har bara undersökts översiktligt, antingen visuellt från längre håll eller inte alls i de fall det varit för svårframkomligt p.g.a. vegetation.

Sammanfattande resultat

Resultatet av inventeringen visar på ett par skogsområden med högre ålder och som inte påverkats av modernt skogsbruk i någon större omfattning. I dessa områden hittades knärot (en orkidé), som är rödlistad (NT) på flera platser, samt de rödlistade svamparna orange taggsvamp (NT) och violmussling (NT). Signalarterna fjällig taggsvamp och grovticka (sällsynt på rötterna till gamla tallar) hittades också. Alla dessa fynd är registrerade i Artportalen (www.artportalen.se) och det är möjligt att här finna mer detaljerad information. De naturvärden som finns knutna till skogsmarken är förstas hotade om markägaren väljer att avverka skogen. Om arter ska skyddas är det en sak mellan markägaren och Skogsstyrelsen som har ansvar för naturvärden i skogsmark. Kommunen kan förstas aktivt gå in och exempelvis köpa mark eller skydda områden genom avtal med markägaren. På andra delar än skogsmarken hittades inte några fynd av rödlistade arter eller andra sällsynta arter som visar på naturvärden. Det finns en del områden som kan bli intressanta på sikt (omnämns nedan i beskrivning av delområden). De delar som utgörs av uppodlade områden består huvudsakligen av vallar med insådd gräsflora och dessa saknar någon form av naturvärde.

När det gäller nya eller förbättrade båthamnar/bryggor i fyra utpekade lägen är situationen lite det omvända. Tre av dessa består av vikar som är helt igenväxta av vass där dagens bryggor har grävda och röjda kanaler in till båtplatserna. En tidigare inventering på uppdrag av Länsstyrelsen i Värmland (2009) visade på den möjlighet som finns för konkurrenssvaga arter att etablera sig i dessa grävda/påverkade områden. Vid en muddrad båtplats vid Ängen hittades då en kransalg av arten spädslinke (rödlistad NT, s.k. ÅGP-art) vilket visar på nyttan av att störa dessa igenväxta vikar med ett tätt vassbälte. Den nordligaste platsen för föreslagen båthamn bör dock hanteras med en viss försiktighet i planeringen. Här finns en betad strandäng som nyligen röjts och den kan, vid ett bättre betestryck, vara av värde för fågellivet.

Områdesbeskrivningar

Nedan beskrivs varje inventerat delområde. De särskilt utpekade markområdena (11 st.) är beskrivna från A till K, övriga inventerade områden har namngivits efter närheten till förut nämnda områden, t.ex. A1 som ligger nära område A. De senare har delats i flera delområden vid beskrivningen, t.ex. A1V, A1C och A1Ö (för väst, centralt resp. öst). Föreslagna båthamnar namnges efter BA, BB o.s.v. till BD. Dessa index för olika delområden samt omnämnda arter eller naturtyper finns markerade på en karta över området som bifogas inventeringsrapporten. På den bifogade kartan har fynd av rödlistade arter märkts ut som grön ring med första bokstaven i, t.ex. K för knärot. Likaså bifogas ett antal bilder som exemplifierar olika områden och det som finns där.

I texten refereras till fastighetsnummer som finns på kopierade underlagskartor (från 1960-talet?) som erhållits från Hammarö kommun. Fastighetsnumren stämmer kanske inte idag men gränserna till flertalet fastigheter är likartade med dagens aktuella kartor.

Område A

Beläget ca 700 m SV om Holken. Fastigheten 2:1 utpekad som önskad avstyckning på infrastrukturkarta från Hammarö kommun. Hela fastigheten är nyligen genomgallrad med kvarlämnade frötallar. Direkt N om denna fastighet är det ung skog på fastigheterna 4:127 och 4:174,

väster om vägen. Det finns en alsumpskog på östligaste delen av 4:127. Det går en dal i öst-västlig riktning med sankare skogsmark som dikats från vägen. Inga naturvärden funna.

Söder om område A finns äldre tallar mot sjön i södra delen av fastigheterna 4:181 och 4:174. Dessa äldre tallar kan ha naturvärden men utgör också ett estetiskt vackert inslag i området. På fastigheten 4:181 har det också skett en nylig urgallring närmast bostaden och en del tallar närmast stranden har tagits bort (säkert som siktröjning mot vattnet). Denna strand har en särskild karaktär med sprickig berggrund med ljung i sprickorna där det sannolikt kan finnas ljungögontröst (rödlistad, VU, relativt vanlig i Vänerskärgården). Det finns också ett mindre bestånd av knärot (rödlistad, NT) i sydvästligaste hörnet av 4:174, skogen är inte så gammal men enstaka äldre träd finns, blandbarrskog av gran och tall.

Bild 4: Stranden söder om område A sedd österut.

Område A1-V

Tillagt område, beläget 500 m VSV om Holken. Större delen av skogsmarken, på fastigheten 3:1, har avverkats i sen tid och är bevuxen med tät lövsly. Strandzonens träd har sparats och likaså en bård av äldre tallar mot befintlig bebyggelse. Även skogen intill på fastigheten 4:176 har avverkats nyligen. En del aspar har lämnats, det finns också spår av bäver i området. Det går en stig utmed stranden genom området. Inga särskilda naturvärden funna.

Bild 5: Ungt lövsly på skogsmarken i område A1-V.

Område A1-C

Tillagt skogsområde på båda sidor om vägen söderut (till "Laxdalen" enligt skylt). På västra sidan vägen finns ett sammanhängande område med äldre skog på fastigheterna 4:174 och 4:162. Naturvärden finns främst i centrala delen av området med ett större bestånd av knärot (rödlistad, NT) på flera platser samt fynd av orange taggsvamp (rödlistad, NT). Skogen är beväxt på flygbild från 1960-talet och bör vara åtminstone 70-80 år gammal. Det finns en del död ved i form av fallna granar i området också. Den värdefullaste delen ligger på 4:162 men den äldre skogen sträcker sig västerut in på 4:174 också. Det finns en större sumpskog med al och tall i södra delen samt mindre sumpskogar på andra platser. Området bör inte exploateras men skogens bevarande är kopplat till markägarens verksamhet. Detta område kan anses ha relativt höga naturvärden i beskrivna delar.

Bild 1: Sumpskog i norra delen av området.

Bild 2: Äldre blandbarrskog med en del död ved i centrala delen av området.

Bild 3: Större sumpskog väster om vägen till "Laxdalen" (vägen skymtar till vänster i bild).

På östra sidan vägen finns en skog som innehåller äldre träd men som gallrats relativt nyligen. Här finns också en del mindre sumpskogar i beståndet. Inga särskilda naturvärden funna i detta område.

Bild 6: Gallrad blandbarrskog på östra sidan av vägen mot "Laxdalen"

Område A1-Ö

Tillagt skogsområde kring vägen till Stenudden och österut. Den västra delen på fastigheten 3:1 har avverkats i sen tid och är tätt beväxt med lövsly. Bårder av äldre träd, främst tall, har sparats mot befintlig bebyggelse i norr. Fastigheten öster om, 4:206, har en olikåldrig skog med många äldre träd i beståndet. Det syns på flygbild från 1960-talet att delar av skogen då var kalavverkad men med delar lämnade. Det finns en del knärot (rödlistad, NT), främst i norra delen där det finns en äldre blandbarrskog med gran och tall. Det är också en mycket fin strand på sydöstra sidan. Flera stigar går genom området och utmed stranden. Fastigheten kring vägen mot Stenudden påverkas inte negativt av exploatering, hänsyn bör tas mot ett stråk med sumpskog i sydligaste kanten. Fastigheten i öster är däremot mer känslig även om den inte har särskilt höga naturvärden. Dock kan skogen på sikt utvecklas mot högre naturvärden men det hänger samman med skogens skötsel framöver. Den östra delen av området har vissa naturvärden.

Bild 7: Stranden vid område A1-Ö.

Bild 8: Geologisk formation på stranden vid område A1-Ö.

Område B

Område på södra sidan om den öppna marken vid Holken. Det består delvis av redan bebyggda tomter kring vägar i östlig och västlig riktning. Kring vägen mot "Laxdalen" kommer norra delen av fastigheten 4:162 beskrivet i område A1-C (se ovan). Skogen på västra sidan av vägen har ett par bestånd av knärot (rödlistad, NT), området utgör en fortsättning på området som beskrivs under A1-C. Skogsområden längre västerut på 4:174 har en blandbarrskog utan några synliga naturvärden och påverkas inte negativt av exploatering. I östra delen finns ett område på fastigheten 3:1 norr om vägen, dels är det ett nyupptaget litet hygge, dels består det av tätt lövsly sedan tidigare avverkning. Den nordöstra delen av denna fastighet samt norra delen av fastigheten 4:206 (på norra sidan av vägen österut) har uppvuxen skog men undersöktes inte noggrannare då det låg utanför markerade områden. Inga särskilda naturvärden funna.

Område C

Beläget kring den östra gården i Holken, fastigheten 4:176. Består av bebyggelse kring vägen österut samt öppna områden med en ridpaddock och hästagar. Utmed vägen finns ett område där gödsel och tippmassor lagts upp på tidigare odlingsmark (mitt emot 4:172). Mitt emot uthusen till 4:176 finns en bergrygg, på fastigheten 3:1, med äldre tallar, enar och ett par gamla oxlar. Det har en viss betydelse för landskapsbilden. I övrigt finns inga särskilda förekomster av naturvårdsintressanta arter men området är mer artrikt p.g.a. att det är gammal kulturmark. Inga särskilda naturvärden funna.

Område D

Skogsområde beläget öster om Dalen och nordväst om Holken. Fastigheten 4:176 genomgallrad nyligen med kvarstående frötallar. Norra delen av fastigheten markerad som önskad avstyckning på områdets infrastrukturkarta. Väster om detta ett smalt skifte mot befintlig bebyggelse som avverkats tidigare och med mest lövsly eller unga tallar idag. Inga naturvärden funna.

Bild 9: Område D med genomgallrad skog med frötallar sett från sydöst.

Bild 10: Område D med genomgallrad skog med frötallar sett från norr.

Område D1-S

Tillagt skogsområde norr om Holken. Består av fastigheten 4:162 på båda sidor om vägen söderut. På västra sidan en större mosse bevuxen med tallskog och fältskikt av skvattram. Kring denna mosse finns en del äldre blandbarrskog med gran och tall, särskilt på västra sidan av vägen. Här noterades fjällig taggsvamp (signalart, Skogsstyrelsen). På östra sidan av vägen är skogen något yngre och mer påverkad av skogsbruk utom i nordöstra hörnet där ett mindre bestånd av knärot (rödlistad, NT) hittades. Längre norrut, på fastigheten 3:1, har större delen av skogen avverkats tidigare och är idag beväxt med tätt lövsly. Det går en stig genom den äldre skogen väster om vägen och utmed det gallrade skogsskiftet i område D, upp till vägen mot Dalen. Inga högre naturvärden funna men södra delen av skogen kan utvecklas till det om den inte påverkas av modernt skogsbruk.

Område D1-C

Tillagts skogsområde mellan Dalen i väster och Ängen i öster. Består av norra delen av fastigheten 3:1 där skogen avverkats i sen tid och är beväxt med tätt lövsly till största delen. Det finns en bård av sparad skog i väster med äldre blandbarrskog med gran och tall samt ett något yngre bestånd i norra kanten som gallrats för inte så länge sedan. Här finns en äldre del med mest tall på en flack bergås öster om gamla vägen till Dalen. I detta bestånd gjordes ett fynd av violmussling (rödlistad, NT) på en tall-låga (omkullfallen tallstock). Mot vägen i öster finns ett bestånd med äldre tallar av mer estetisk karaktär. Inga särskilda naturvärden funna förutom ovan beskrivna del i nordväst.

Bild 12: Tallskog på bergås i område D1-C.

Bild 13: Ungt lövsly på båda sidor om vägen till Holken genom område D1-C (och F).

Område D1-V

Tillagt skogsområde väster om gamla vägen till Dalen. Består till största delen av igenväxt åkermark med blandskog av barr och löv. Den mellersta delen, västra delen av fastigheten 4:168 består av mera lövrik skog på tidigare åkermark (björkdominerat i södra delen med inslag av sälg, blandat björk och asp i norra delen). Även om skogen är relativt ung nu (ca 30-40 år) så kommer den att utvecklas till en värdefull biotop för hackspettar med tiden om inga drastiska förändringar sker. Den norra delen består av ungskog med frötallar på västra delen av fastigheten 4:128. Inga särskilda naturvärden förutom ovan nämnda lövrika skog som kan utvecklas till högre naturvärden.

Bild 11. Igenväxt åkermark i södra delen av område D1-V med blandskog.

Område D1-N

Tillagt skogsområde som består av fastigheterna 4:168 och 4:128 som går tvärs över i öst-västlig riktning. Skogen är medelålders (ca 50 år) på den södra delen och består av blandskog med gran och björk i sydväst samt tallskog i norr. Längst i öster finns ett önskemål om avstyckning väster om vägen mot Holken. Skogen har inte några höga naturvärden men man har tippat schaktmassor ut i en sumpskog väster om vägen. Fastigheten norr om består av tidigare huggen skog med kvarstående frötallar. Inga naturvärden funna.

Område E

Beläget väster om vägen från Toverud ner mot sjön. Består till största delen av genomgallrad medelålders talldominerad blandbarrskog utan några naturvärden. Norra delen består av igenväxt åkermark med ett glest trädskikt av björkar. Inga naturvärden funna.

Bild 14: Norra delen av område E med igenväxande åkermark.

Område F

Beläget öster om vägen mot Holken. Närmast vägen dominerad av tät lövsly efter en tidigare avverkning på fastigheten 3:1. En smal bård av något äldre skog utmed vägen samt tallar mot befintliga fastigheter. Öster om finns önskemål om avstyckning på fastigheten 4:264 (både norr och söder om befintlig bebyggelse). Den norra delen består av äldre tallar på hållmark längst i väster samt blandskog och längre österut ren lövskog på igenväxt åkermark. Den södra delen består av äldre granskog med en del tallar. Här noterades ett bestånd av knärot (rödlistad, NT). Detta bestånd innehåller även en del död ved och kan utvecklas mot högre naturvärden om det får stå kvar. Om den norra delen styckas till tomter bör den västligaste delen undantas eftersom den består av enbart hållmarker. Inga särskilda naturvärden funna förutom beskrivna delar i öster.

Område G

Beläget söder om Toveruds gård. Består dels av ett äppet, hävdat gärde med vallgräs söder om Toverud. Öster därom, på andra sidan ett nord-sydgående dike som dräner åkermarken i området, finns huvudsakligen igenväxta åkermarker med asp och björk. Detta genomgående stråk mot söder, dalgången med igenväxta åkermarker, kan utvecklas till en fin lövbiotop och ansluter till ovan nämnda, lövrika skog i område D1-V. Öster om dessa igenväxta åkermarker finns en västsluttning som nyligen genomgallrats. Ett mindre parti med något äldre tallar finns uppe på en flack höjd i öster (gränsande till fastigheten i område H, se nedan). Inga särskilda naturvärden funna.

Nordväst om Toveruds gård (väster om vägen) finns grunderna efter två tidigare gårdar och hela området har prägel av gammal kulturmark. Tidigare har vid botanisk inventering i området noterats

arter som luddlosta, piggstarr, harklöver, vårförgätmigej och vårveronika, arter som växer på torra marker i kulturbygder. Idag ser markerna ganska igenväxta ut kring Toverud och det är oklart om dessa växter finns kvar. Inget eftersök gjordes heller eftersom de två ödetomterna ligger utanför avgränsade områden. Men det kan finnas ett värde i att uppmärksamma och ta hänsyn i området vid eventuell exploatering (f.n. har kanten till ödetomterna påverkats av grävningen av avloppsledningar i området).

Område H

Omfattar fastigheten 2:1 och hela denna del, som är markerad för önskemål om avstyckning, har nyligen kalhuggits varför det inte finns några synliga värden i området. Norr om vägen mellan Rud och Toverud finns en lövskog på igenväxt åkermark samt ett mindre område med äldre blandbarrskog väster om åkermarken vid Ruds soldattorp (fastigheten 4:33). Inga naturvärden funna.

Område I och J

Beläget norr om Toverud, väster om vägen. Består huvudsakligen av hävdade gräsmarker med insådda vallgräs, på fastigheterna 1:22 och 1:23. Norra delen är ohävdad, på fastigheten 1:19, och igenväxt med en del videbuskar utmed diken. Ansluter i norr direkt mot område J som består av igenväxt åkermark med videbuskar och lövträd på fastigheten 1:20. Norr därom en tidigare del av fastigheten 3:1 som avstyckats och bebyggt med en villa. Inga naturvärden funna.

Område K

Belägen intill vägen mot Ängen och Holken, på andra sidan från de äldsta? gårdarna i Rud. Utgör del av fastigheten 3:1. Består enbart av ett ohävdad gärde med dominanta gräs. Västra kanten med sälgar och en aspdunge som bör sparas som skydd mot vägen vid en eventuell exploatering, har också ett visst estetiskt värde i landskapet även om de är av igenväxningskaraktär. Inga naturvärden funna.

Område K1-S och K1-N

Tillagt område på halvön Kiviksudden som avgränsas av Skansviken i söder och Kiviken i nordväst. Består huvudsakligen av skogsmark med ett par bebyggda fastigheter insprängda. Södra delen av området består av en äldre blandbarrskog med gran och tall medan delar är något yngre med insprängda äldre träd, främst tallar. Skogen går ut mot en udde med bebyggelse i sydöst. Norr om denna blir marken bergigare med en attraktiv strand där det finns lite större topografiska skillnader, östra delen av berget ligger 15 m högre än Vänern och går ganska brant ner mot sjön i öster. Här finns en gammal tallskog som pekats ut som nyckelbiotop (med för mig okända naturvärden, anges endast värdefull kryptogamflora och spår av insekter på Skogsstyrelsens databas Skogens Pärlor), sannolikt för att det finns naturvärden i form av mossor och lavar samt insekter. Den äldre skogen följer berget runt till norra sidan. En del av skogen har här gallrats i senare tid. Högsta delen av berget består av sönderbrutna klippor som med färgen indikerar möjlig grönsten men ingen flora tyder på det. Om området eventuellt ska exploateras bör detta endast ske på västra sidan, mellan fastigheterna 4:93 och 4:198 där skogen förefaller sakna högre naturvärden. Det bör också nämnas att det finns en skyddsvärd alsumpskog på båda sidor om vägbanken från Skansviken till Kiviksudden. Inga särskilda naturvärden funna undantaget ovan nämnda nyckelbiotop samt alsumpskog.

Bild 16. Stranden mot Vänern vid område K1.

Bild 17. Stranden mot Vänern vid område K1.

Båthamnar

Båthamn BA

Belägen söder om Toverud i nordöstra delen av Torsängsviken. Det finns flera kanaler grävda genom vassen till båtplatser inne väster om Holken. En mindre hamn ligger vid änden av lång bank som fyllts ut från södra änden av Toveruds gård samt ett par mindre hamnar intill land vid Holken. På hembygdskartan från slutet av 1800-talet är viken en madslåtter som är avgränsad som en fastighet kallad Torsängen, alla båthamnar idag ligger fortfarande inom denna fastighet, benämnd S:7 då det är en gemensam del för både Kilene och Torserud. På 1960-talets flygbild är det fortfarande öppet vatten inne i viken, dock troligen beväxt. Det bör noteras att det är speciella förhållanden med ren sandbotten som täcks av vass som växt över sanden vid landhöjning och senare tiders uppgrundning. Det bör inte vara omöjligt att utvidga eller nyanlägga ytterligare båtplatser. Det går en lång sandvall, konstgjort upplagd, från den västra båthamnen. Från denna ser det ut som att det kan finnas intressanta växtmiljöer utmed inloppen till kanalerna (markerad med snedstreckat grönt på kartan). Detta bör undersökas mer vid tillfälle. Det bör också vara möjligt att nyanlägga en hamn väster om nuvarande hamn för att utnyttja banken som byggts ut från Toverudsvägens ände, förhållanden är likartade även där med sandbotten täckt av vass. Vid eventuell exploatering bör en noggrann arbetsplan utarbetas för att försöka gynna andra, konkurrenssvaga arter då man tar bort vassen. Mest optimalt bör vara att försiktigt skrapa av vasstorven från sanden så fördröjs igenväxningen väsentligt och man får öppna sandbottnar. Detta gäller i allt väsentligt även övriga föreslagna båthamnar.

Bild 30: Grävd? ränna genom vassen väster om den västligaste båthamnen, bortom björken syns den upplagda sandvallen.

Bild 31: Inloppet till alla båthamnar sedd från yttersta änden på sandvallen.

Bild 32. Björkarna växer på vallen från den grävda rännan in till västra båthamnen.

Bild 33. Urgrävd båthamn vid änden av banken från Toverudsvägen.

Båthamn BB

Belägen vid vägen in till Ängen. Består av flera grävda kanaler från sjön åt väster. Längst i norr in till en allmänning vid Rässnäs med en fortsatt smal kanal in till enskild båtplats. Längre söderut finns en kanal in till enskild båtplats, nyligen rensad enligt uppgift. Söder därom ytterligare en kanal som ej underhållits på länge och som är igenväxt med vass. Längst i söder har en kraftig omgrävning öppnat upp inloppen till flera enskilda bryggor i viken mot Ängen. Vid en av dessa båtplatser hittades 2009 den sällsynta kransalgen spädslinke (åtminstone så vitt känt sällsynt, kunskapen om undervattensväxter är i allmänhet dåligt känd då flertalet botaniska inventeringar på sin höjd utförs från stränder). Det skulle säkert inte vara en olägenhet att öppna upp den igenväxta kanalen igen, enligt uppgift finns intresse från markägaren att anlägga en större båthamn här vilket säkert går att göra om än i begränsad omfattning. Den föreslagna parkeringen på infrastrukturkartan är placerad i ett vackert tallbestånd och går säkert att flytta något om den anläggs. Enligt uppgift är det även vid denna viken sandbotten utanför och med ett relativt exponerat läge så slammar kanalerna igen med finsediment från sanden vid östlig vind. Det finns även här intresse att ytterligare undersöka undervattensfloran i större omfattning .

Bild 22: Grävd kanal in till fastigheten 4:86 vid område BB.

Bild 23: Spång ut till vallen utmed igenväxt kanal vid område BB, söder om bild 22.

Bild 24: Grävd kanal som växt igen med vass vid område BB.

Bild 25: Björkarna ute i vassen avslöjar var det finns vallar utmed grävda kanaler i område BB.

Bild 26: Kanal och båthamn som grävts ut för ett par år sedan i södra delen av område BB.

Bild 27: Grävd båthamn vid allmänningen S:4 i norra delen av område BB, rännan i vassen till vänster går in till en privat brygga.

Båthamn BC

Belägen i Skansviken, vid en allmänning med gamla nätbodar på södra sidan. På norra sidan har en utfyllnad skett till en anlagd bryggkaj vid en mindre urgrävning. Hamnen anlöps genom en kortare kanal genom vassen. Bryggorna ligger oordnat idag med varierad grad av underhåll. Det finns säkert möjligheter att organisera dessa på ett mer ordnat sätt för att få plats med fler båtplatser. En utvidgning kan nästan enbart ske mot norr då det kommer privata tomter och bryggor söderut. Det finns begränsat med plats norrut då vassområdet övergår i en alsumpskog i nordväst. Någon plats för anläggande finns säkert åt nordöst utan att göra någon större skada på eventuella naturvärden. Kring denna vik finns mer av klippor och jag känner inte till bottenförhållanden men troligen är det sand längre ut.

Bild 15: Nordöstra stranden av Skansviken mot sydöstra udden av Kiviksudden.

Bild 21: Bryggorna vid Skansviken, område BC.

Båthamn BD

Belägen vid Kiviken som utgörs av en bred vik som sannolikt är långgrund då det är ett stort område med vass utanför. Innersta delen är en betad strandäng som nyligen röjts på videbuskar och alar, nytt alsly har redan växt upp vid stubbarna och grenar från röjningen ligger kvar. Strandängen ser ut att vara fårbetad även om inga djur syntes till, betestrycket har varit svagt. Denna strandäng skulle vid en bättre rensning och ett högre betestryck kunna bli en värdefull strandäng för vadarfåglar. På östra sidan av Hammarö är det få sådana idag även om det inte är så långt till Knappstadviken och Marieberg i Klarälvsdeltat. I västra delen finns en grävd kanal som troligen fungerar som avlopp för dräneringsdiken från åkermarken söder om. Det finns en mindre urgrävning längst in som kanske använts som båtplats tidigare? Även utmed östra kanten finns en rensad kanal in till båtplats nedanför fastigheten 4:198 på Kiviksudden. För att undvika att skada möjligheterna att förbättra strandängen bör en nyanlagd båthamn i så fall placeras längst i väster eller öster av Kiviken.

Bild 18: Ett stort vassområde täcker inre delen av Kiviken.

Bild 19: Vassröjd kanal in till båtplats på östra sidan av Kiviken.

Bild 20: Betad strandäng innerst i Kiviken sedd mot väster.

Bild 28: Grävd kanal genom vassen i Kiviken, enbart använd som dränering?

Bild 29: Betad strandäng innerst i Kiviken sedd mot öster.